

Доц. др Срђан Голубовић

УЛОГА ПРИВАТНОГ СЕКТОРА У
ФИНАНСИРАЊУ РАЗВОЈА ПРИВРЕДНЕ
ИНФРАСТРУКТУРЕ

UDK 338.246.025.88:334.724

Рецензент: Проф. др Милорад Бижић

Сажетак

Полазећи од значаја који инфраструктурне делатности имају за функционисање укупне привреде и животног стандард становништва, као и стално растуће потребе за услугама ових делатности у раду се сагледава могућност и облици ангажовања приватног сектора у финансирању развоја привредне инфраструктуре. Све до недавно, инфраструктурне делатности биле су под потпуном државном контролом. Уплитање политике и одсуство тржишних принципа узроковали су пораст неефикасности и смањење акумулације, што је резултирало неспособношћу овог дела при-

вреде да подмири растућу тражњу за инфраструктурним услугама. Уместо непосредног управљања инфраструктурним предузећима, држава, у настојању да обезбеди њен континуиран развој, приступа либерализацији и комерцијализацији инфраструктурних делатности. Ангажовање приватног капитала у делатностима од општег економског интереса у балканским земљама у транзицији подразумева претходне промене у политици цена, затим реструктурирање инфраструктурних предузећа, као и прецизно дефинисање улоге регулаторних тела.

Кључне речи: инфраструктура, јавни сектор, реструктурирање, приватизација.

Доц. др Срђан Голубовић¹

УЛОГА ПРИВАТНОГ СЕКТОРА У ФИНАНСИРАЊУ РАЗВОЈА ПРИВРЕДНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ*

Увод

Привредна инфраструктура има значајан утицај на функционисање укупне привреде и животни стандард становништва. У савременим условима држава, као субјект економске политике, посебну пажњу поклања проблему финансирања инфраструктурних делатности. Инвестирањем у ове делатности директно се утиче на ниво запослености, конкурентност на светском тржишту и, истовремено, обезбеђује солидна основа за инвестирање у осталим деловима привреде. Добро развијена инфраструктура ствара повољну климу за економски раст. Убрзана регионална економска интеграција и глобализација економске активности директно утичу на пораст тражње за услугама путне привреде, енергетског сектора, телекомуникација, водопривреде и сл. Да би се подмирила растућа потражња нужно је повећање инвестиција, што се не може остварити без ангажовања приватног капитала и увођења тржишних подстицаја у ову област.

Полазећи од значаја који инфраструктурне делатности имају за функционисање укупне привреде и животни стандард становништва, као и стално растуће потребе за овим услугама у раду се сагледава улога приватног сектора у финансирању развоја привредне инфраструктуре. У првом делу рада разматрају се облици ангажовања приватног сектора у финансирању развоја инфраструктуре у индустријски развијеним земљама. Други део рада

¹ Доцент Правног факултета у Нишу.

* Рад са пројекта *Етнички и културни односи на Балкану – могућности регионалне и европске интеграције* (1310), који се реализује на Институту за социологију Филозофског факултета у Нишу, а финансира га Министарство за науку, технологије и развој Републике Србије.

посвећен је анализи искуства балканских земаља, а у трећем делу се сагледава процес реструктурирања привредне инфраструктуре у Србији.

1. Нови приступи у финансирању развоја привредне инфраструктуре

Инфраструктура обухвата техничке системе и њихове елементе који одлучујуће утичу на услове привређивања и динамику развоја привреде (привредна инфраструктура), као и објекте чија изградња утиче на цивилизацију простога и унапређење материјалних садржаја урбанизованог живота (социјална инфраструктура). Конкретно, привредна инфраструктура обухвата: друмске и железничке саобраћајнице са пратећим објектима наменске функције, средства за пренос и трансформацију електричне енергије, техничких гасова и течних горива, луке и лучка постројења, аеродроме и пристанишне објекте, системе веза за пренос информација и сл. Социјална или непривредна инфраструктура обухвата објекте и системе који унапређују састав и структуру насеља или градова, односно стамбени простор, објекте здравствене заштите, образовања, културе, спорта и јавне управе.² Добро развијена инфраструктура одлучујуће утиче на развој остатка привреде, повећањем продуктивности, снижавањем трошкова и побољшањем животног стандарда.³

Привредна инфраструктура обухвата делатности код којих просечни трошкови опадају са порастом обима производње, што им даје карактер природних монопола. То значи да једно предузеће, монополист, може произвести укупну производњу целог сектора ефикасније од више предузећа заједно. Будући да је реч о добрима односно услугама које су од општег економског интереса разумљиво је да се највећи део инфраструктурних делатности сврстава у јавни сектор привреде.

У индустријски развијеним земљама тражња за инфраструктурним услугама се континуирано повећава. У исто време, јавне инвестиције у привредну инфраструктуру почетком осамдесетих година прошлог века па све до данас бележе релативан пад. На пример, удео јавних инвестиција у бруто домаћем производу (БДП) у САД и Великој Британији се смањује од од 3,62%, односно 2.21% у периоду 1978-82. године на 3.28%, односно 1.17% у пери-

² Економска енциклопедија, том I, *Савремена администрација*, Београд, 1984, стр. 1608.

³ О значају инфраструктуре и њеном утицају на остатак привреде види: М. Божић, *Економска политика*, Ниш, 1998, стр. 406.

оду 1998-2001. године. У земљама чланицама ЕМУ (ЕУ-12) удео јавних инвестиција у истом периоду је смањен од 3,66% на 2,82% БДП-а.⁴ Овај пад јавних инвестиција утицао је на смањење понуде инфраструктурних добара и услуга. Мањак инфраструктурних капацитета довео је до успоравања економског развоја ових земаља.

У циљу повећања понуде и квалитета услуга инфраструктурних делатности, током осамдесетих година, у земљама ОЕСД-а стварају се услови за увођење приватног сектора у ову област. Реструктурирање инфраструктурних делатности најпре почиње у Великој Британији 1984. године приватизацијом *British Telecom -a*. Након тога, приступа се приватизацији предузећа у сектору саобраћаја и енергетике. Талас реприватизације оправдавао се потребом да се обезбеди повећање ефикасности и унапређење перформанси предузећа. Поред тога, преусмеравањем делатности из јавног у приватни сектор смањивао се обим јавне потрошње и обезбеђивао прилив додатних средстава.⁵ Након успешне примене, британски модел постаје општеприхваћен модел увођења приватног сектора и конкуренције у област привредне инфраструктуре и у осталим индустријски развијеним земаљама. Анализа досадашњег искуства ових земаља нам показује да приватизација сама по себи није довољна и представља само један од аспеката увођења тржишних односа у ову област, те да је неопходно симултано предузимање и осталих мера којима се стварају услови за повећање ефикасности овог сегмента привреде. Значајно место припада увођењу регулаторних институција и механизма чију полазну основу чини конкуренција. Промене у регулаторним оквирима су део ширег процеса којим се мења улога државе, са циљем да се повећа утицај тржишних снага, а да држава свој утицај врши првенствено индиректним методама. Један од начина за увођење тржишних односа је и преношење одговорности за обављање активности у овој сфери на посебан ентитет који послује на тржишним принципима. Корпоратизацијом се стварају услови за ефикасну приватизацију.⁶

⁴ Наведено према: J.Gali and R. Perotti, *Fiscal policy and monetary integration in Europe, Economic Policy*, Vol.18, Issue 37, October 2003, стр.560-561.

⁵ На пример продајом 46 јавних предузећа у периоду 1981-1991. године остварено је 80 милијарди фунти буџетских прихода. Види опширније: И. Перко-Шепаревић, *Нови јавни менаџмент - британски модел*, Политичка мисао, бр. XXXIX-4/2002, стр. 40-41

⁶ На пример, упоредо са приватизацијом електропривреде у Енглеској и Велсу предузете су мере којима су потпуно организационо и власнички раздвојени производња, пренос и дистрибуција електричне енергије. Дистрибутивна предузећа су

У жељи да побољшају понуду и квалитет инфраструктурних услуга у индустријски развијеним земљама врше се промене у структури гране попут: снижавања степена вертикалне и хоризонталне интеграције, дезинтегрисање постојећих предузећа, улазак нових произвођача и дистрибутера и сл. Тако, почетком деведесетих година, органи ЕУ доносе низ одлука о либерализацији и успостављању јединственог тржишта телекомуникација, енергије, природног гаса, транспорта, те дефинисању заједничких регулаторних оквира.⁷ Поред тога, широко се користи могућност закључивања уговора са предузећима која врше одређене услуге у овој области. Организовање надметања путем понуда фирми заинтересованих да, у одређеном временском периоду, имају монопол у пружању дате услуге стварају се услови за конкуренцију међу предузећима. Увођење конкуренције путем франшиза применљиво је у гранама које користе технологију доступну свим заинтересованим субјектима и где предузећа освајују приближно исти ниво ефикасности. У тим гранама реално је очекивати да ће најнижа цена, настала као резултат аукције, бити једнака просечним трошковима.⁸ Ангажовање приватног сектора може се остварити закључивањем уговора између државе и субјеката приватног сектора о препуштању управљања јавним предузећем (тзв. приватизација менаџмента), односно уступању инфраструктурних постројења приватном предузећу на експлоатацију.⁹ По правилу, избор најповољније понуде се остварује организовањем надметања заинтересованих субјеката. Увођење приватног сектора може се остварити и укључивањем приватног капитала у финансирању изградње инфраструктурних капацитета.¹⁰ Првенст-

продата приватним власницима, а производња, након реструктурирања, делимично приватизована. С. Антић, *Приватизација као предуслов стварања тржишта у електропривреди*, Економист, бр. 3, 1995, стр. 242.

⁷ Детаљан преглед правних прописа ЕУ којима се дефинише област телекомуникација, енергије и транспорта види: Д.Марковић-Бајаловић, *Начела либерализације јавног сектора привреде*, Право и привреда, бр. 5-8/2004, стр. 190-191.

⁸ П. Јовановић, *Улога државе у савременој привреди*, Економски институт Београд, 1992, стр. 33.

⁹ Више о моделима приватизације инфраструктурних дела но-ти види: Б. Беговић, Б. Живковић и Б. Мијатовић, *Нови модел приватизације у Србији*, ЦДДС, 2000, стр. 35-38.

¹⁰ Приватно финансирање инфраструктурних пројеката обухвата све облике улагања у јавне инфраструктурне објекте, код којих приватни сектор преузима обавезу финансирања као и све ризике пословног неуспеха. У замену за то добија се концесија односно ексклузивно право управљања одговарајућим инфраструктурним објектом. Више о облицима приватног финансирања инфраструктурних објеката види: А. Ферчић, *Правни видики пројектног финансирања (zasebno financiranih) infrastrukturnih projektov s poudarkom na BOT-poslih*, Podjetje in delo, XXIX, No.8/2003, str. 1885-1887.

вено је реч о пројектима који се или у целости финасирају из приватних извора, с тим да ће се наплаћивањем услуге која се даје на концесију на одређено време вратити уложена средства тзв. *BOT (Built-Operate-Transfer)* аранжман или се ради о заједничком улагању државе и приватног сектора, при чему држава штити инвеститоре од одређених ризика или пак обезбеђује различите облике помоћи инфраструктурним пројектима, укључујући и директне субвенције.

Увођење приватног капитала и тржишних принципа подразумева укидање субвенција и осталих бенефиција карактеристичних за предузећа у државној својини. С обзиром на то да се материјални и финансијски инпути набављају на тржишту под тржишним условима, реструктурирање привредне инфраструктуре праћено је порастом цена, а веома често и смањењем броја запослених, што јача отпоре спровођењу ових мера.

2. Приватни сектор и развој привредне инфраструктуре у балканским земљама у транзицији

Све до недавно, привредна инфраструктура у балканским земљама у транзицији била је под потпуном државном контролом, а предузећа из овог дела привреде су претежно имала неекономске циљеве. Неадекватна политика цена (цене су одређиване испод граничних и просечних трошкова), одсуство тржишних подстицаја и политички утицаји резултирали су у растућој неефикасности овог сектора, која се огледала у недовољној понуди и ниском квалитету инфраструктурних услуга. Демонтажа социјалистичких механизма управљања привредом (напуштање државног регулисања цена, камата, обима производње и сл.), подразумевала је елиминисање субвенција и осталих бенефиција за предузећа из ове области. С друге стране, трансформациона рецесија, која је погодила све земље у транзицији, а посебно балканске, још више је смањила акумулативну способност привреда ових земаља. Услед тога, балканске земље у транзицији карактерише хронични недостатак средстава за инвестирање у велике инфраструктурне системе, што се директно одражава на лоше физичко стање основних средстава у овим делатностима и њихово технолошко заостајање.

Важан корак у трансформацији привредне инфраструктуре у овим земљама тиче се јасног разграничења области у којима је државна својина нужна а конкуренција није могућа и области у којима је увођење приватног капитала и тржишних принципа пожељно. Током деведесетих година у већини бал-

канских земаља у транзицији предузимају се мере у правцу корпоратизације, односно преношења одговорности за обављање инфраструктурних активности на ентитете који су комерцијално оријентисани. Мањак домаћег капитала присилио је ове земље да развој привредне инфраструктуре директно повежу са приливом свежег капитала путем страних директних инвестиција. Према подацима EBRD-а у периоду 1992-2003. година по основу приватизације инфраструктурних делатности у земљама у транзицији остварен је приход у износу од 40 милијарди долара. Највећи део овог прилива остварен је приватизацијом инфраструктуре у централноевропским земљама, данас чланицама Европске уније. Када су у питању балканске земље највећи део инвестиција је регистрован у области телекомуникација, затим осталим гранама саобраћаја и нешто у мањем обиму у енергетском сектору. С обзиром на то да се у Европској унији у периоду 2001-2003. усвајају директиве са новим решењима у погледу либерализације тржишта инфраструктурних добара и услуга, у балканским земљама се приступа усклађивању домаћег законодавства са законодавством ЕУ¹¹ Новом регулативом стварају се законодавни оквири за реструктурирање а након тога и приватизацију инфраструктурних предузећа. То, међутим, не значи потпуно уклањање државе из ове области. Максимална корист од либерализације и приватизације може бити остварена само под претпоставком постојања ефикасне регулације која укључује: цене, инвестиције, подстицање конкуренције и квалитет услуге према потрошачима. Својим деловањем регулаторне институције треба да створе стабилне услове за инвестирање у инфраструктурне делатности.¹²

Од балканских земаља једино Бугарска и Румунија крајем деведесетих година започињу процес реструктурирања сектора привредне инфраструктуре. Илустративан је пример трансформације енергетског сектора у овим земљама. И једна и друга земља прихвата приступ постепеног, фазног реструктурирања. У првој фази се приступа раздвајању производње, преноса и дистрибуције електричне енергије. Тако је у Бугарској од једног предузећа формирано шест независних предузећа произвођача, пренос и осам предузећа дистрибуција. У Румунији су, пак, од једног предузећа (*CONEL* –

¹¹ Тако Хрватска 2001. године доноси пакет закона - Закон о енергији, Закон о тржишту електричне енергије, Закон о тржишту плина, Закон о тржишту нафте и нафтних деривата и Закон о регулацији енергетских делатности, Народне новине 68/01. Усвајањем ових закона се стварају претпоставке за реформу енергетског сектора. Сличне промене у законодавству дешавају се и у осталим балканским земљама

¹² Б. Беговић, *Ефикасна регулација природних монопола*, Економска Мисао, бр. 1-2, 1999, стр. 37.

национална ЕП) формиране четири компаније и то: *Transelectrica* (национална компанија за пренос и управљање), *Termoelectrica* (комерцијална компанија за производњу електричне енергије из термоелектрана), *Hidroelectrica* (компанија за производњу и испоруку електричне енергије их хидроелектрана) и *Electrica* (комерцијална компанија за дистрибуцију и снабдевање електричне енергије).¹³ Упоредо са овим процесом формирана су и регулаторна тела, односно Агенције за енергију. У другој фази реструктурирања предвиђе се делимична приватизација предузећа за производњу и дистрибуцију електричне енергије.

За развој привредне инфраструктуре изузетан значај има и јачање међусобне економске сарадње балканских земаља, посебно када је у питању развој путне и железничке инфраструктуре, изградња гасовода, нафтовода, развој заједничког енергетског система, модернизација телекомуникација успостављањем и повезивањем оптичких система преноса и сл. Наиме, и сама инфраструктура има значајне регионалне димензије. Прво, значајно повећање ефикасности се може остварити уколико се развој инфраструктуре, уместо на националном нивоу, конципира према потребама региона. Будући да регион Балкана, са изузетком Турске, са географског и економског становишта чине релативно мале земље са појединачно скромним потенцијалима и уским тржиштем,¹⁴ конципирање политике и развој у националним границама онемогућио би искоришћавање предности економије обима у областима попут транспорта и енергетског сектора. Друго, регионално повезивање и стварање заједничког тржишта у овој области доводи до значајног смањења трансакционих трошкова. И најзад, за све земље у региону карактеристично је да потребе далеко превазилазе понуду инфраструктурних добара и услуга, што представља основу њиховог заједничког наступа према међународним инвеститорима.¹⁵ Тако је, Европска комисија 2002. године, уважавајући предности регионалног приступа, утврдила предлог стратегије у којој су дефинисани принципи и институционални оквири на којима би се заснивало

¹³ Наведено према: З. Михајловић-Милановић и М. Николић, *Организација електроенергетског сектора земаља у окружењу Србије*, Економске теме, XLII, бр. 1-2/2004, стр. 297-299.

¹⁴ Више о специфичностима економија балканских земаља види: М. Божих, *op.cit.*, 345-347.

¹⁵ Тако програм помоћи ЕУ државама западног Балкана (*Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilisation Programme-CARDS* програм) наглашава потребу регионалног приступа дајући предност у финансирању развоју инфраструктуре са јасном прекограничном и међународном димензијом.

стварање регионалног тржишта енергије. У том смислу, Европска унија је донела одлуку о отпочињању преговора са земљама југоисточне Европе (Албанија, Хрватска, Босна и Херцеговина, Бугарска, Србија и Црна Гора, Македонија, Румунија и Турска) о закључивању уговора о оснивању енергетске заједнице, формирању регионалног тржишта и његовог укључивања у тржиште Европске уније. Регионални приступ развоју инфраструктуре подразумева и координацију инвестиционих политика земаља чланица, које треба да буду конципиране тако да обезбеде смањивање трошкова и подизање привредне инфраструктуре на ниво који је упоредив са Европском унијом:

3. Трансформација привредне инфраструктуре у Србији

Дугогодишње недовољно инвестирање, депресирани цене, економска блокада Југославије, хиперинфлација у 1993. години директно су утицали на лоше пословне резултате предузећа у области инфраструктуре. Овај проблем и данас је изражен, посебно код предузећа која, поред тога што послују са великим губицима, имају и високу спољну задуженост.¹⁶ Недовољно улагање довело је до лошег физичког стања основних средстава у овим делатностима и до њиховог технолошког заостајања. Компарација продуктивности домаћих инфраструктурних предузећа са продуктивношћу предузећа у југоисточној Европи показује да су домаћа предузећа далеко испод регионалног просека, и налазе се на 30-40% упоредне продуктивности.¹⁷

Значај привредне инфраструктуре за економски раст и развој намеће потребу њене радикалне реформе. Основни смисао ове реформе је у повећању економске ефикасности успостављањем делотворних подстицаја и увођењем конкуренције у свим областима у којима је то економски оправдано.¹⁸

¹⁶ На пример, електропривреда у периоду 1991-1994 године у својим билансима нема ефекте обрачунате амортизације, јер послује са губицима већим од амортизације. Расположиви фиксни капитал вредан 17,5 млрд УСД претрпео је трајни губитак око 16% своје супстанце. Ж. Добријевић, Љ. Маћић, *Актуелно стање и проблеми развоја електропривреде Србије*, у зборнику радова Положај и улога јавних предузећа у Србији, Економски институт, Београд, 1995, стр.

¹⁷ Види опширније: М. Лабус, *Политика структурних промена*, Економски анали, XLVIII, тематски број, децембар 2004, стр. 34-35

¹⁸ Б. Беговић, С. Антић, *op. cit.* стр. 303.

Мере усмерене на повећање понуде и квалитета инфраструктурних добара и услуга можемо систематизовати на следећи начин:

а) Напуштање политике депресираних цена. Ниске цене инфраструктурних добара и услуга доводе до снажних негативних ефеката. Прво, оваква политика цена директно се одражава на висину средстава потребних за одржавање капацитета и инвестициона улагања. Друго, оваква политика цена подстиче расипно понашање привредних предузећа и становништва. Тако је у Србији у сектору енергетике и поред пада производње и прихода од преко 50%, изазваног политиком цена током деведесетих година, потрошња електричне енергије по глави становника повећана за алармантних 44%.¹⁹

б) Преструктурирање инфраструктурних делатности. У односу на остале балканске земље Србија се налази на самом почетку овог процеса. Први корак у предстојећој реорганизацији представља доношење нових закона са решењима која су усаглашена са законодавством Европске уније. Тиме се стварају законски оквири за реорганизацију јавних предузећа, укидање монопола и увођења тржишне конкуренције у оним областима у којима је конкуренција могућа. Тако законодавни и институционални инструменти које у праксу уводи нови Закон о енергетици омогућују оснивање нових субјеката за обављање одговарајућих енергетских делатности. Сагласно Закону и позитивној пракси у земљама ЕУ, брза и ефективна комерцијализација данашње електропривреде се може постићи реорганизовањем, данас јединствене и вертикално интегрисане, компаније на два правно независна енергетска субјекта, при чему би један обухватао данашњи систем за пренос електричне енергије и делова ЕПС који се баве управљачким функцијама и други који би обухватао производњу и дистрибуцију електричне енергије.²⁰

в) партиципација приватног сектора и давање концесија у оним сегментима привредне инфраструктуре где приватизација није могућа. Обављање ове делатности мора бити отворено за све облике укључивања приватног сектора. За Србију, која се суочава са озбиљним фискалним ограничењима, од изузетне важности су они облици који дају могућност партнерског односа

¹⁹ Највећи део повећане тражње потиче од грејања на струју у домаћинствима, јер је електрична енергија постала релативно јефтина у поређењу са осталим горивима. Види опширније: ОЕСД Економски прегледи 2001-2002, *Савезна Република Југославија- економски извештај*, ОЕСД, Новембар 2002, стр. 56-58.

²⁰ Закон о енергетици, Службени гласник РС, бр. 84/2002, и предлог Стратегије развоја енергетике у Србији, www.srbija.gov.yu

јавног и приватног сектора (*public-private partnership*). Ово партнерство треба да се заснива на комплементарним предностима јавног и приватног сектора, уз расподелу ризика, одговорности и добити.

г) приватизација - може се остварити применом различитих метода, али је у области инфраструктурних предузећа најпогоднији начин продаја стратешким инвеститорима расписивањем међународног тендера. Наравно, приватизација није сама по себи циљ, напротив, она представља средство које ће обезбедити повећање ефикасности на темељу потпунијег коришћења расположивих капацитета, квалитетнијих инвестиционих одлука, бољег управљања предузећем, као и већим опцијама за потрошаче. Једина досадашња приватизација у области инфраструктуре – приватизација Телекома Србије продајом 49% власништва италијанском STET-у и грчком ОТЕ-у донела је разочаравајуће резултате. Уместо очекиваног побољшања квалитета услуга и снижења цена дошло је до стагнирања развоја телекомуникација и на крају куповине удела италијанског оператера од стране државе 2002. године. То указује да код предстојеће приватизације држава мора да буде одрезна, као и да има јасно дефинисану стратегију развоја привредне инфраструктуре. Такође, вођењем одговарајуће политике приватизације држава мора да осигура даљи развој инфраструктурних делатности и заштиту интереса земље у целини. Упоредо са приватизацијом нужно је формирање одговарајућих регулаторних институција, чиме се омогућује стриктно раздвајање оперативне и регулативне функције.

Трансформација привредне инфраструктуре не може се остварити преко ноћи. Искуство нам говори да и земље код којих се транзиција одвијала у неупоредиво повољнијем окружењу нису оствариле спектакуларне резултате у овој области. Због тога је пред развојном политиком тежак задатак стварања повољног амбијента за привлачење страног капитала, али и одбеглог домаћег капитала, без чијег ангажовања се не може решити проблем финансирања развоја инфраструктуре, нити остварити очекивано повећање понуде и квалитета инфраструктурних услуга.

Закључак

Растућа потражња за инфраструктурним услугама и релативно смањење јавних инвестиција у привредну инфраструктуру намећу потребу увођења приватног капитала и тржишних принципа у ову област. Трансформација инфраструктуре подразумева квалитативно другачију улогу државе. Уместо

непосредног управљања, држава, у настојању да обезбеди њен континуиран развој, приступа либерализацији и комерцијализацији инфраструктурних делатности. Применом ових мера стварају се услови за повећање ефикасности и унапређење перформанси предузећа. Поред тога, преусмеравањем делатности из јавног у приватни сектор смањује се обим јавне потрошње и обезбеђује прилив додатних средстава.

Важан корак у трансформацији привредне инфраструктуре тиче се јасног разграничења области у којима је државна својина нужна, а конкуренција није могућа и области у којима је увођење приватног капитала и тржишних принципа пожељно. Овај захтев посебно је изражен код балканских земаља у транзицији, које се налазе на почетку процеса реорганизације инфраструктурних делатности. Ангажовање приватног капитала у делатностима од општег економског интереса подразумева претходне промене у политици цена, затим реструктурирање инфраструктурних предузећа – њихову вертикалну и хоризонталну дезинтеграцију, као и прецизно дефинисање улоге регулаторних тела у обезбеђивању конкуренције на тржишту инфраструктурних добара и услуга, праћењу примене прописа и правила за рад ових система, као и обезбеђивању редовног снабдевања потрошача и њихову заштиту. Поред тога, за развој привредне инфраструктуре балканских земаља у транзицији изузетну важност има регионална сарадња којом се отклањају постојеће политичке и економске баријере и, истовремено, овај простор чини привлачним за стране инвестиције.

Srdan Golubović, LL.D

Assistant Professor

THE ROLE OF PRIVATE SECTOR IN FINANCING THE ECONOMIC INFRASTRUCTURE DEVELOPMENT

Summary

Concerning the importance of infrastructure activities for the functioning of overall economy and for the living standard, as well as a constantly growing demand for their services, this paper is aimed at analyzing the role of the private sector in financing economic infrastructure development. Until recently, infrastructure activities were under complete state control. Political interference and the absence of market principles caused greater inefficiency and reduction of accumulation, which resulted in the ineptitude of this sector to meet the growing demand for infrastructure services. Instead of directly managing the infrastructure enterprises, the state - in order to secure its continuous development - embarks on liberalization and commercialization of infrastructure activities. Engaging the private capital in activities of general economic interest in the Balkan countries in transition implies prior changes in price policy, the restructuring of infrastructure enterprises, and a precise definition of the role of regulatory bodies.

Key words: *infrastructure, public sector, restructuring, privatization.*